

Neoficialus vertimas

EUROPOS TARYBA
EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMAS
TREČIASIS SKYRIUS
NUTARIMAS DĖL

Arvydo STAŠAIČIO
pareiškimo Nr. 47679/99
prieš Lietuvą

PRIIMTINUMO

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Trečiasis skyrius), 2000 m. lapkričio 28 dieną posėdžiaujant kolegijai, sudaryta iš:

pirmininko J.-P. COSTA,
teisėjų L. LOUCAIDES,
P. KŪRIO,
F. TULKENS,
K. JUNGWIERT,
H. S. GREVE,
M. UGREKHELIDZE

ir skyriaus kanclerės S. DOLLÉ,

atsižvelgdamas į minėtą pareiškimą, pateiktą Europos žmogaus teisių komisijai 1998 m. birželio 24 dieną ir įregistruotą 1999 m. balandžio 23 dieną;

atsižvelgdamas į Konvencijos vienuoliktojo protokolo 5 straipsnio 2 dalį, pagal kurią kompetencija nagrinėti šį pareiškimą buvo perduota Teismui;

atsižvelgdamas į atsakovės Vyriausybės pateiktą nuomonę ir į pareiškėjo kaip atsakymą pateiktą nuomonę,

po svarstymo

nusprendė:

FAKTAI

Pareiškėjas yra Lietuvos Respublikos pilietis, gimęs 1954 m., gyvenantis Kaune.

A. Bylos aplinkybės

Bylos faktai, pateikti šalių, gali būti apibendrinti, kaip išdėstyta toliau.

Pareiškėjas buvo kelių holdingo bendrovių savininkas ir direktorius.

1993 m. sausio 8 dieną jam buvo iškelta baudžiamoji byla įtariant, kad jis nuslėpė savo pajamas. 1993 m. liepos 30 dieną jam buvo pateikti kaltinimai sukčiavimu. 1993 m. rugpjūčio 2 dieną byla buvo perduota Vilniaus miesto pirmosios apylinkės teismui. Tą pačią dieną pareiškėjas buvo paleistas už užstatą.

1994 m. liepos 25 dieną pareiškėjas neatvyko į teismo posėdį, ir teisėjas paskyrė pareiškėjui suėmimą.

1994 m. spalio 25 dieną pareiškėjui buvo iškelta kita baudžiamoji byla dėl neteisėtų operacijų su valiuta ir vertybiniais popieriais. Tą pačią dieną prokuroras paskyrė pareiškėjui kardomąjį kalinimą (suėmimą).

Tuo metu buvo įtarta, kad pareiškėjas slapstosi Rusijoje. 1994 m. spalio 25 dieną Generalinis prokuroras paprašė Rusijos valdžios institucijų jį išduoti dėl įtarimo užsiėmus neteisėtomis operacijomis valiuta ir vertybiniais popieriais. 1994 m. spalio 29 dieną pareiškėjas buvo sulaikytas Maskvoje. 1994 m. lapkričio 1 dieną jis buvo išduotas Lietuvai ir suimtas pritaikius kardomąjį kalinimą.

1994 m. lapkričio 9 dieną jam buvo pareikšti kaltinimai dėl neteisėtų operacijų su valiuta ir vertybiniais popieriais.

1994 m. lapkričio 10 dieną prokuroro 1994 m. spalio 25 dienos sprendimas sankcionuoti pareiškėjo kardomąjį kalinimą (suėmimą) buvo panaikintas tuo pagrindu, kad 1994 m. liepos 25 dieną buvo priimta teisėjo nutartis dėl pareiškėjo suėmimo.

1994 m. gruodžio 27 dieną Vilniaus miesto pirmosios apylinkės teismo teisėjas nusprendė, kad pareiškėjas turi likti suimtas. Terminas nebuvo nurodytas.

1995 m. kovo 20 dieną Generalinis prokuroras sankcionavo pareiškėjo suėmimą baudžiamojoje byloje dėl operacijų su valiuta ir vertybiniais popieriais. Generalinis prokuroras pažymėjo, kad pareiškėjas anksčiau buvo pažeidęs paleidimo už užstatą sąlygas ir kad jo suėmimo priežastis buvo pavojus, kad pareiškėjas gali slėptis ir kliudyti nustatyti bylos tiesą. Suėmimo terminas nebuvo nurodytas.

1995 m. kovo 21 dieną Vilniaus apygardos teismas panaikino 1994 m. liepos 25 dienos suėmimo nutartį.

Nenustatytą dieną pareiškėjui iškeltos baudžiamosios bylos buvo sujungtos. Nuo 1995 m. gegužės 18 dienos iki 1996 m. rugpjūčio 21 dienos pareiškėjo suėmimo terminą kas du mėnesius pratęsdavo Generalinis prokuroras nuogastavimų, kad pareiškėjas gali slėptis, pagrindu.

1996 m. rugpjūčio 14 dieną pareiškėjui buvo pareikšti kaltinimai iš devynių punktų, tarp jų dėl sukčiavimo, svetimo turto pasisavinimo ir neteisėtų operacijų su valiuta ir vertybiniais popieriais. Šioje byloje buvo dar keturi kaltinamieji. Tą pačią dieną Generalinis prokuroras pratęsė parengtinio tyrimo terminą iki 1996 m. rugsėjo 21 dienos.

1996 m. rugpjūčio 20 dieną Vilniaus apygardos teismo teisėjas išnagrinėjo prokuratūros prašymą pratęsti pareiškėjo suėmimo terminą iki 1996 m. rugsėjo 21 dienos, atsižvelgiant į slėpimosi ir kliudymo nustatyti bylos tiesą grėsmę. Pareiškėjo gynėjas posėdyje dalyvavo.

1996 m. rugsėjo 10 dieną parengtinis tyrimas buvo baigtas. Nuo 1996 m. rugsėjo 10 iki 1996 m. lapkričio 14 dienos vyko visų kaltinamųjų susipažinimas su byla.

1996 m. lapkričio 18 dieną Generalinio prokuroro pavaduotojas patvirtino kaltinamąją išvadą, kurioje pareiškėjas buvo kaltinamas pagal devynis punktus, tarp jų dėl sukčiavimo (Baudžiamojo kodekso 274 straipsnis), turto iššvaistymo (275 straipsnis) ir neteisėtų operacijų su valiuta ir vertybiniais popieriais (329 straipsnis).

1996 m. lapkričio 20 dieną byla buvo perduota Kauno miesto apylinkės teismui.

1996 m. lapkričio 29 dieną pareiškėjas pateikė skundą Kauno miesto apylinkės teismui dėl to, kad jo kardomojo kalinimo (suėmimo) terminas buvo pasibaigęs. Jis prašėsi paleidžiamas. Teismas nenagrinėjo jo prašymo.

1997 m. sausio 3 dieną Kauno miesto apylinkės teismas, neišklausęs šalių, nusprendė atiduoti pareiškėją ir kitus kaltinamuosius teismui. Teisėjas nepastebėjo byloje jokių esminių proceso pažeidimų. Teisėjas taip pat nusprendė, kad pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) „paliekamas nepakeistas“. Nei šio kalinimo terminas, nei pagrindai nebuvo nurodyti.

Pareiškėjas pateikė prašymą pakeisti kardomąją priemonę teigdamas, kad jis sunkiai serga. 1997 m. kovo 3 dieną Kauno miesto apylinkės teismo teisėjas atmetė prašymą. Atmetimo priežastys buvo tos, kad pareiškėjas buvo kaltinamas padaręs sunkius nusikaltimus, kad jis jau bandė išvengti teismo ir todėl gali slėptis ir kliudyti nustatyti bylos tiesą. Pareiškėjo gynėjas posėdyje dalyvavo.

1997 m. gegužės 23 dieną teisėjas nutartimi gražino bylą tyrimui papildyti. Tuo pačiu sprendimu teisėjas pratęsė pareiškėjo suėmimo terminą keturiems mėnesiams. Pareiškėjo gynėjas posėdyje dalyvavo.

Prokurorai padavė skundą, nurodydami, kad nėra reikalo atlikti papildomą tyrimą ir teisminis nagrinėjimas gali tęstis. Pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) prokurorų skunde paminėtas nebuvo.

1997 m. rugpjūčio 26 dieną Kauno apygardos teismas atmetė prokurorų skundą, nustatydamas, kad papildyti tyrimą reikia. Pareiškėjo gynėjas posėdyje dalyvavo. Apygardos teismas pakeitė 1997 m. gegužės 23 dienos sprendimą tiek, kiek apylinkės teismas buvo nusprendęs gražinti bylą tyrimo institucijoms. Apygardos teismas nusprendė, kad byla turėtų būti gražinta Generaliniam prokurorui. Pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) 1997 m. rugpjūčio 26 dienos sprendime nebuvo paminėtas.

1997 m. rugsėjo 26 dieną Generalinis prokuroras padavė kasacinį skundą dėl 1997 m. gegužės 23 dienos ir 1997 m. rugpjūčio 26 dienos sprendimų, nurodydamas, kad nėra poreikio papildyti tyrimą ir teisminis nagrinėjimas turi būti atnaujintas.

1997 m. gruodžio 29 dieną pareiškėjas padavė skundą Apeliaciniam teismui, nurodydamas, kad jo suėmimo terminas pasibaigė 1997 m. rugsėjo 23 dieną ir po to nebuvo pratęstas. Jis vėl skundėsi tam pačiam teismui 1998 m. sausio 8 ir 21 dieną. Šie skundai nebuvo išnagrinėti.

1998 m. sausio 29 dieną Apeliacinis teismas išnagrinėjo prokuratūros kasacinį skundą. Teismas panaikino 1997 m. gegužės 23 ir 1997 m. rugpjūčio 26 dienos sprendimus, nuspręsdamas, kad teisminis nagrinėjimas turi būti atnaujintas. Jis perdavė bylą Kauno miesto apylinkės teismui nagrinėti iš naujo. Teismas padarė išvadą, kad, „nors nutartis gražinti bylą tardymui papildyti yra panaikinta, nutartis atiduoti kaltinamuosius teismui [1997 m. sausio 3 d.], kuria kardomųjų priemonių kaltinamiesiems klausimas buvo tinkamai išspręstas, lieka galioti“. Pareiškėjo gynėjas posėdyje dalyvavo.

Pareiškėjas kreipėsi į Seimo kontrolierių, skųsdamasis, kad jo suėmimas buvo neteisėtas. Įkalinimo įstaigos administracija atsakė, kad pagal to meto Baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnio 5 dalį pareiškėjas galėjo būti teisėtai laikomas suimtas taikant kardomąjį kalinimą daugiau kaip šešerius metus.

Išnagrinęs pareiškėjo skundą ir įkalinimo įstaigos administracijos pastabas, 1998 m. vasario 18 dieną Seimo kontrolierius nustatė, kad Lietuvos Konstitucijos 20 straipsnis, Baudžiamojo proceso kodekso 96 ir 106 straipsniai ir Kardomojo kalinimo įstatymo 9 straipsnis numato, kad asmuo gali būti laikomas suimtas tik tinkamos nutarties pagrindu, kurioje nurodomas suėmimo terminas. Seimo kontrolierius pastebėjo, kad suimtasis turėtų būti paleistas iš kalėjimo, jei teismas nepratęsė suėmimo termino.

Minėtų pastabų pagrindu Seimo kontrolierius nusprendė, kad:

- a) nuo 1994 m. lapkričio 1 iki 1995 m. kovo 20 dienos pareiškėjas buvo laikomas suimtas teisėtai, kadangi buvo teismo 1994 m. liepos 25 dienos nutartis, sankcionuojanti jo suėmimą;
- b) nuo 1995 m. kovo 20 iki 1996 m. lapkričio 14 dienos jis buvo laikomas suimtas teisėtai, nes Generalinio prokuroro 1995 m. kovo 20 dienos sankcija leido maksimalų suėmimo terminą, 18 mėnesių, t. y. iki 1996 m. rugsėjo 20 dienos; Seimo kontrolierius, remdamasis tuo faktu, kad nuo 1996 m. rugsėjo 10 iki 1996 m. lapkričio 14 dienos vyko pareiškėjo ir kitų kaltinamųjų susipažinimas su bylos medžiaga, konstatavo, kad po to pareiškėjo suėmimo terminas „prasitęsė“ iki 1996 m. lapkričio 14 dienos;
- c) nuo 1996 m. lapkričio 14 iki 1997 m. sausio 3 dienos pareiškėjo suėmimas buvo neteisėtas, nes šiuo laikotarpiu nebuvo jokios apygardos teismo teisėjo nutarties, sankcionuojančios suėmimą, kaip reikalauja 1996 m. birželio 21 dienos Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimo įstatymo (Nr. I-1947) 25 straipsnio 2 dalis;
- d) nuo 1997 m. sausio 3 iki 1997 m. gruodžio 27 dienos pareiškėjas buvo suimtas teisėtai 1997 m. sausio 3 dienos nutarties pagrindu, kuria teisėjas nusprendė, kad pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) „paliekamas nepakeistas“;
- e) nuo 1997 m. gruodžio 27 iki 1998 m. sausio 29 dienos pareiškėjas buvo suimtas neteisėtai, nes 1997 m. kovo 23 dienos nutartis grąžinti bylą tyrimui papildyti ir pratęsti suėmimo terminą keturiems mėnesiams pagal Baudžiamojo proceso kodekso 399 straipsnio 1 dalį įsigaliojo apygardos teismui 1997 m. rugpjūčio 26 dieną atmetus prokurorų skundą. Todėl pareiškėjo suėmimo keturių mėnesių termino, paminėto 1997 m. gegužės 23 dienos sprendime, eiga prasidėjo 1997 m. rugpjūčio 26 dieną ir baigėsi 1997 m. gruodžio 27 dieną. Šiuo klausimu Seimo kontrolierius taip pat nustatė, kad, kol Apeliacinis teismas nesustabdė 1997 m. rugpjūčio 26 dienos nutarties grąžinti bylą prokurorams papildomiems tyrimo veiksams atlikti vykdymo, bet tuo pačiu metu laikė bylos medžiaga tam, kad išnagrinėtų prokurorų kasacinį skundą dėl minėto sprendimo, t.y. nuo 1997 m. rugpjūčio 26 iki 1998 m. sausio 29 dienos, papildomas bylos tyrimas faktiškai negalėjo būti atliekamas; ir
- f) nuo 1998 m. sausio 29 iki 1998 m. vasario 18 dienos (Seimo kontrolieriaus išvadų dienos) pareiškėjas buvo suimtas teisėtai, nes Apeliacinio teismo 1998 m. sausio 29 dienos nutartis patvirtino 1997 m. sausio 3 dienos nutartį atiduoti pareiškėją teismui, kuria teismas taip pat nusprendė, kad pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) turi likti nepakeistas.

Atsižvelgdamas į šiuos samprotavimus, Seimo kontrolierius atkreipė Pataisos reikalų departamento dėmesį į tai, kad įkalinimo įstaigos administracija neturėjo teisės laikyti pareiškėjo suimto nuo 1996 m. lapkričio 24 iki 1997 m. sausio 1 dienos ir nuo 1997 m. gruodžio 27 iki 1998 m. sausio 29 dienos. Seimo kontrolierius atmetė įkalinimo įstaigos administracijos argumentus, kad buvo teismo nutartys dėl pareiškėjo suėmimo ir Baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnio 5 dalis leido laikyti pareiškėją suimtą taikant kardomąjį kalinimą daugiau kaip šešerius metus, jeigu aukščiausia bausmės riba už sunkiausią pareiškėjui inkriminuojamą nusikaltimą yra 10 metų laisvės atėmimo. Seimo kontrolierius pabrėžė, kad ši teisės nuostata yra nesuderinama su teise į bylos nagrinėjimą per įmanomai trumpiausią laiką pagal Konvencijos 5 straipsnio 3 dalį. Seimo kontrolierius taip pat atkreipė Generalinio prokuroro ir Apeliacinio teismo dėmesį į tai, kad pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) truko per ilgai. Galiausiai jis kreipėsi į Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetą, teigdamas, kad Lietuvos Baudžiamojo proceso kodekso nuostatos, „reglamentuojančios kardomojo kalinimo (suėmimo) terminus, nėra aiškios ir logiškos, [nes] terminų skaičiavimas priklauso nuo įvairių aplinkybių, įskaitant susipažinimą su bylos medžiaga ir konkretaus sprendimo įsigaliojimo datas“. Kadangi tokios aplinkybės negalėjo būti numatomos ir galėjo būti interpretuojamos įvairiai, Seimo kontrolierius pasiūlė padaryti tam tikrus Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimus.

Teisiamojo posėdžio Kauno miesto apylinkės teisme 1998 m. gegužės 4 dieną metu pareiškėjas teigė, kad jis buvo kalinamas neteisėtai. Jis prašė teisėjo nutarti jį paleisti. Pareiškėjas taip pat išreiškė pageidavimą

susipažinti su papildoma bylos medžiaga. 1998 m. gegužės 4 dienos sprendime teisėjas nurodė, kad teismas nustatys, ar pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) buvo neteisėtas, kai priims sprendimą dėl bylos esmės. Pareiškėjo prašymas pakeisti kardomąją priemonę buvo atmestas tuo pagrindu, kad jis [pareiškėjas] gali slėptis. Teisėjas leido pareiškėjui susipažinti su papildoma bylos medžiaga tuo metu, kai nevyksta teisiamieji posėdžiai.

Teisiamojo 1998 m. gegužės 14 dienos posėdžio metu pareiškėjas pakartojo savo prašymą dėl užstato, skųsdamasis dėl suėmimo teisėtumo ir sąlygų. Kauno miesto apylinkės teismo teisėjas pažymėjo, kad medicinos ekspertai dar nepateikė savo išvadų dėl pareiškėjo sveikatos būklės. Teisėjas atsisakė pakeisti kardomąją priemonę, kadangi nebuvo garantijos, kad pareiškėjas nesislėps.

Pareiškėjas pakartotinai kreipėsi į Seimo kontrolierių, teigdamas, kad 1996 m. rugpjūčio 20 dienos teismo sprendimas nebuvo įtrauktas į bylos medžiagą ir įkalinimo įstaigos administracija negalėjo žinoti, kad jo kardomasis kalinimas (suėmimas) buvo pratęstas nuo 1996 m. rugpjūčio 20 iki 1996 m. rugsėjo 21 dienos.

1998 m. birželio 12 dieną Seimo kontrolierius pripažino, kad 1994 m. buvo lygiagrečiai priimti du teismo ir prokuroro sprendimai (atitinkamai 1994 m. liepos 25 ir 1994 m. spalio 25 dieną), sankcionuojantys pareiškėjo kardomąjį kalinimą (suėmimą), ir kad prokuroro sankcija buvo panaikinta 1994 m. lapkričio 10 dieną. Nuo 1995 m. kovo 20 dienos pareiškėjo suėmimas vėl buvo sankcionuotas prokuroro, o teismo 1994 m. liepos 25 dienos nutartis buvo panaikinta 1995 m. kovo 21 dieną. Seimo kontrolierius nustatė, kad tuometinė Baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnio 1 dalis leido kardomąjį kalinimą iki 18 mėnesių, jeigu jis buvo sankcionuotas Generalinio prokuroro. Kadangi pareiškėjas buvo laikomas suimtas 1994 m. lapkričio 1 dienos prokuroro sankcijos pagrindu (data, nuo kurios faktiškai prasidėjo kardomasis kalinimas) iki 1994 m. lapkričio 10 dienos ir po to nuo 1995 m. kovo 20 dienos, įstatyme numatytas aštuoniolikos mėnesių terminas baigėsi 1996 m. rugpjūčio 11 dieną. Seimo kontrolierius nusprendė, kad iš karto po to pareiškėjas turėjo būti paleistas.

Seimo kontrolierius pripažino, kad teismas 1996 m. rugpjūčio 20 dieną pratęsė pareiškėjo suėmimo terminą iki 1996 m. rugsėjo 21 dienos. Tačiau prokurorai to sprendimo nenusiuntė įkalinimo įstaigos administracijai, kuri turėtų veikti tik formalių sprendimų pagrindu. Esant šioms aplinkybėms Seimo kontrolierius pataisė savo 1998 m. vasario 18 dienos išvadą tiek, kiek ji buvo susijusi su išvada, kad pareiškėjo suėmimas buvo neteisėtas nuo 1996 m. lapkričio 24 iki 1997 m. sausio 3 dienos; jis nurodė, kad pareiškėjas iš tikrųjų buvo neteisėtai kalinamas nuo 1996 m. rugpjūčio 11 iki 1997 m. sausio 3 dienos. Seimo kontrolierius atkreipė Generalinio prokuroro dėmesį į tai, kad prokurorai nenusiuntė įkalinimo įstaigos administracijai teismo 1996 m. rugpjūčio 20 dienos sprendimo, tuo pažeisdami Baudžiamojo proceso kodekso 107 straipsnio 2 dalį.

1998 m. liepos 13 dieną pareiškėjas pasiskundė Kauno apygardos teismui, kad jis prašė Kauno miesto apylinkės teismo nutraukti neteisėtą kalinimą, o ne pakeisti kardomąją priemonę. Pareiškėjas rėmėsi pakeistąja Baudžiamojo proceso kodekso 109¹ straipsnio nuostata, įsigaliojusia 1998 m. birželio 24 dieną. Pareiškėjas prašė apygardos teismo panaikinti Kauno miesto apylinkės teismo 1997 m. sausio 3 ir 1998 m. gegužės 14 dienos nutartis. Jis teigė, kad negalėjo likti kalinamas dėl sveikatos ir kad suėmimo laikas buvo per ilgas, tuo pažeidžiant Konvencijos 5 straipsnio 3 dalį. Jis taip pat prašė apygardos teismo apklausti jį asmeniškai, kai bus nagrinėjamas skundas.

1998 m. liepos 21 dieną pareiškėjas paskelbė bado streiką dėl suėmimo.

1998 m. liepos 28 dieną Kauno apygardos teismo teisėjas informavo pareiškėją, kad jo skundžiami 1997 m. sausio 3 ir 1998 m. gegužės 14 dienos sprendimai pagal tuometinę Baudžiamojo proceso kodekso 372 straipsnio 4 dalį negalėjo būti peržiūrėti apeliacine tvarka.

1998 m. rugsėjo 9 dieną pareiškėjas pateikė Kauno miesto apylinkės teismo teisėjui prašymą jį paleisti. 1998 m. rugsėjo 10 dieną teisėjas atmetė prašymą tuo pagrindu, kad pareiškėjas gali slėptis.

1998 m. spalio 15 dieną Kauno miesto apylinkės teismo teisėjas, pareiškėjui ir jo gynėjui dalyvaujant, pripažino pareiškėją kaltu pagal visus devynis jam pareikštus kaltinimus. Teisėjas nustatė, kad pareiškėjas neteisėtai pasisavino įvairaus turto už daugiau kaip 20 milijonų Prancūzijos frankų. Jis buvo nuteistas laisvės atėmimu septyneriems metams, ir jo nuosavybė buvo konfiskuota.

1998 m. lapkričio 2 dieną pareiškėjas apskundė nuosprendį, nurodydamas įvairius proceso pažeidimus, įskaitant jo teisių turėti advokatą, apklausti liudytojus, turėti neribotą galimybę susipažinti su byla pažeidimus. *Inter alia*, jis nurodė, kad paskutinį jo kardomojo kalnimo (suėmimo) terminą pratęsė Vilniaus apygardos teismas 1996 m. rugpjūčio 20 dieną ir kad jo kardomasis kalnimas (suėmimas) nuo 1996 m. rugsėjo 21 dienos buvo neteisėtas. Jis tvirtino, kad jo suėmimas buvo per ilgas. 1998 m. lapkričio 30 dieną pareiškėjas papildė skundą, nurodydamas, *inter alia*, kad buvo pažeisti Konvencijos 3, 5, 6 ir 7 straipsniai ir kad jis negalėjo pareikšti nušalinimų teisėjams ir prokurorams, kurie neva sufabrikavo bylą prieš jį.

1999 m. kovo 22 dieną Kauno apygardos teismas pakeitė pareiškėjo nuosprendį ties punktu dėl neteisėtų operacijų su valiuta ir vertybiniais popieriais. Šiuo aspektu teismas pakeitė kaltinimą pagal Baudžiamojo kodekso 329 straipsnį į kaltinimą pagal ankstesnį Baudžiamojo kodekso 87 straipsnį, kuris buvo taikytinas nusikaltimo padarymo metu. Pareiškėjas ir jo gynėjas dalyvavo apeliaciniame posėdyje. Apygardos teismas nustatė, kad parengtinio tyrimo ir teismo nagrinėjimo metu nebuvo padaryta proceso pažeidimų, pastebėdamas, *inter alia*, kad pareiškėjas proceso metu turėjo kelis gynėjus, kad jis turėjo neribotą galimybę susipažinti su bylos medžiaga, kad buvo prašoma ekspertų išvadų ir kad buvo apklausti liudytojai. Apygardos teismas paliko galioti visą pareiškėjui paskirtą bausmę.

1999 m. birželio 14 dieną pareiškėjas padavė kasacinį skundą, kuriame, *inter alia*, teigė, kad jo suėmimas buvo neteisėtas.

1999 m. rugsėjo 30 dieną Aukščiausiasis Teismas panaikino nuosprendį ir apeliacinės instancijos sprendimą dėl gausių valstybės vidaus baudžiamojo proceso pažeidimų, įskaitant pareiškėjo gynybos teisių pažeidimus. Teismas, *inter alia*, nutarė, kad pareiškėjo baudžiamasis persekiojimas galėjo būti vykdomas tik pagal vieną punktą dėl neteisėtų operacijų su valiuta ir vertybiniais popieriais pagal ankstesnį Baudžiamojo kodekso 87 straipsnį, dėl kurio jis buvo išduotas iš Rusijos. Teismas nustatė, kad kiti aštuoni punktai galėjo būti taikomi tik gavus atitinkamą leidimą iš Rusijos. Teismas taip pat konstatavo, kad jis nėra kompetentingas nagrinėti pareiškėjo teiginių apie suėmimo parengtinio tyrimo metu neteisėtumą. Jis nenusprendė dėl kardomosios priemonės pareiškėjui, bet nurodė paleisti už užstatą kitus bylos kaltinamuosius. Byla buvo grąžinta Kauno miesto apylinkės teismui nagrinėti iš naujo. Pareiškėjas liko įkalintas.

1999 m. rugsėjo 30 dieną pareiškėjas parašė laiškus Generaliniam prokurorui, vidaus reikalų ministrui, teisingumo ministrui ir Kauno miesto apylinkės teismo pirmininkui nurodydamas, kad jo suėmimas nuo 1999 m. rugsėjo 30 dienos buvo neteisėtas, kadangi, *inter alia*, Aukščiausiasis Teismas neužsiminė apie jo kardomosios priemonės klausimą.

1999 m. spalio 1 dienos raštu Aukščiausiojo Teismo teisėjas informavo Kauno miesto apylinkės teismą ir Pataisos reikalų departamentą, kad galiojantis besitęsiančio pareiškėjo kardomojo kalnimo (suėmimo) pagrindas buvo 1997 m. sausio 3 dienos nutartis, nes Apeliacinis teismas 1998 m. sausio 29 dieną panaikino 1997 m. gegužės 23 dienos nutartį.

1999 m. spalio 11 ir 13 dieną pareiškėjas prašė Kauno miesto apylinkės teismo jį paleisti tuo pagrindu, kad jo suėmimas buvo neteisėtas. Pareiškėjas, *inter alia*, teigė, kad jo suėmimo teisėtumo klausimas liko neišspręstas, kaip parodė minėto 1999 m. spalio 1 dienos rašto būtinumas.

1999 m. spalio 25 dieną Kauno miesto apylinkės teismas grąžino bylą prokuratūrai papildomiems tyrimo veiksams atlikti. Teismas taip pat pratęsė pareiškėjo kardomojo kalnimo (suėmimo) terminą dviem mėnesiams, atsižvelgdamas į devynių nusikaltimų sunkumą, už kuriuos pareiškėjas galėtų būti nuteistas, jei iš Rusijos būtų gautas atitinkamas leidimas.

1999 m. spalio 30 dieną pareiškėjas padavė skundą, kurį Kauno apygardos teismas atmetė 1999 m. gruodžio 14 dieną. Teismas nurodė pareiškėjo slėpimosi grėsmę kaip pateisinančią jo kardomąjį kalinimą (suėmimą) esant įtarimui, kad jis galimai padarė devynis nusikaltimus. Apygardos teismas pažymėjo, kad, nors Rusijos leidimas pareikšti šiuos kaltinimus nebuvo duotas, prokuratūra turėjo pakankamai laiko kreiptis į Rusijos Federaciją dėl tokio leidimo išdavimo.

1999 m. gruodžio 24 dieną pareiškėjas kreipėsi į Kauno miesto apylinkės teismą dėl paleidimo. Jis teigė, *inter alia*, kad galėjo būti teisiamas tik dėl vieno nusikaltimo – neteisėtų operacijų su valiuta ir vertybiniais popieriais. Jis pažymėjo, kad iš Rusijos nebuvo gauta leidimo vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą pagal kitus kaltinimus ir kad teismų nuorodos į tuos nusikaltimus, kaip pateisinančius jo kardomąjį kalinimą (suėmimą), buvo neteisėtos.

1999 m. gruodžio 24 dieną Kauno miesto apylinkės teismas atmetė prokuratūros prašymą pratęsti pareiškėjo kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą. Remdamasis Baudžiamojo proceso kodekso 399 straipsniu teisėjas nusprendė, kad 1999 m. spalio 25 dienos nutartis įsigaliojo tą dieną, kai buvo išnagrinėtas apeliacinis skundas, ir todėl pareiškėjo kardomojo kalinimo (suėmimo) dviejų mėnesių terminas prasidėjo 1999 m. gruodžio 14 dieną. Pareiškėjas liko įkalintas.

Pareiškėjas ir prokurorai apskundė 1999 m. gruodžio 24 dienos sprendimą, o Kauno apygardos teismas atmetė skundus atitinkamai 2000 m. sausio 10 ir 20 dieną. Kauno apygardos teismas pareiškėjo suėmimo klausimo sprendimą perdavė Vilniaus apygardos teismui.

2000 m. vasario 8 dieną Vilniaus apygardos teismas nepatenkino prokurorų prašymo pratęsti pareiškėjo kardomojo kalinimo (suėmimo) terminą. Teismas nusprendė, kad pareiškėjo suėmimo, paskirto 1999 m. spalio 25 dieną, terminas baigėsi 1999 m. gruodžio 25 dieną ir kardomasis kalinimas (suėmimas) po šios dienos buvo neteisėtas. Vilniaus apygardos teismas taip pat nustatė, kad pareiškėjo baudžiamasis persekiojimas galėjo būti vykdomas tik dėl vieno kaltinimo – neteisėtų operacijų su valiuta ir vertybiniais popieriais, dėl kurio jam grėsė maksimali įkalinimo penkeriems metams bausmė. Tačiau pareiškėjo išbūti penkeri įkalinimo metai baigėsi 1999 m. spalio 29 dieną. Apygardos teismas taip pat pažymėjo, kad 2000 m. sausio 17 dieną Rusija davė leidimą vykdyti pareiškėjo baudžiamąjį persekiojimą dėl kitų kaltinimų, bet šiuo požiūriu reikšmingu metu pareiškėjui nebuvo pateikti kaltinimai dėl kurio nors kito nusikaltimo, todėl tuo pagrindu jam negalėjo būti atimta laisvė. Teismas padarė išvadą, kad pareiškėjas turi būti paleistas. Pareiškėjas buvo paleistas teismo salėje.

Kiek žinoma, nuo to laiko pareiškėjui nebuvo taikomas kardomasis kalinimas (suėmimas). Procesas vis dar tęsiasi.

B. Bylai reikšmingos vidaus teisės nuostatos

Bylai reikšmingos vidaus teisės nuostatos yra išsamiai išdėstytos Teismo sprendime byloje *Jėčius prieš Lietuvą* (no. 34578/97, 2000-07-31, §§ 35–36).

SKUNDAI

1. Pareiškėjas skundžiasi, kad kardomasis kalinimas (suėmimas) jam buvo taikomas pažeidžiant Konvencijos 5 straipsnio 1 dalį. Jis teigia, kad nebuvo priežasčių jam sulaikyti ir kad prokurorai bei teismai, 1994 m. skirdami jo sulaikymą, pažeidė įvairias valstybės vidaus baudžiamojo proceso nuostatas.

Šiuo požiūriu pareiškėjas skundžiasi, kad 1995 ir 1996 m. įkalinimo įstaigos administracijai nebuvo pateiktos prokurorų ir teismų sprendimų, pratęsiančių pareiškėjo suėmimo terminą, kopijos. Be to, nuo 1996 m. rugsėjo 21 iki 1997 m. sausio 3 dienos nebuvo formalios teismo nutarties dėl jo suėmimo, tuo pažeidžiant valstybės vidaus baudžiamojo proceso reikalavimus.

Pareiškėjas taip pat skundžiasi, kad Kauno miesto apylinkės teismo teisėjas, 1997 m. sausio 3 dieną nusprenddamas, kad pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) turi likti nepakeistas, nepastebėjo, kad to

suėmimo terminas buvo pasibaigęs 1996 m. rugsėjo 21 dieną. Pareiškėjo nuomone, teisėjas tik pateisino neteisėtą jo kardomojo kalinimo (suėmimo) laikotarpį, o ne tinkamai paskyrė jam suėmimą.

Be to, 1997 m. gegužės 23 dieną tas pats teisėjas pratęsė pareiškėjo suėmimo terminą keturiems mėnesiams. Tačiau po keturių mėnesių pareiškėjas nebuvo paleistas iš įkalinimo įstaigos. Anot pareiškėjo, tai, kad teisėjas atmetė jo 1998 m. gegužės 4 ir 14 bei rugsėjo 10 dienos prašymus pakeisti kardomąją priemonę, nebuvo tinkamos nutartys suėmimui sankcionuoti. Todėl pareiškėjas teigia, kad ilgiau kaip metus, nuo 1997 m. rugsėjo 23 dienos iki jo nuteisimo 1998 m. spalio 15 dieną, jis buvo kalinamas nesant tinkamo sprendimo pagal vidaus teisę, tuo pažeidžiant Konvencijos 5 straipsnio 1 dalį.

Pareiškėjas taip pat skundžiasi, kad Aukščiausiasis Teismas turėjo nutarti jį paleisti 1999 m. rugsėjo 30 dieną, kai panaikino jo nuosprendį. Šiuo klausimu pareiškėjas teigia, kad tuo metu didžiausia jam grėsusi bausmė buvo įkalinimas penkeriems metams, bet įkalinimo įstaigoje jis jau buvo praleidęs daugiau laiko. Tačiau Aukščiausiasis Teismas 1999 m. rugsėjo 30 dieną net nenagrinėjo jo kardomosios priemonės klausimo, nors nutarė paleisti už užstatą kitus kaltinamuosius. Be to, pareiškėjas teigia, kad jo kalinimas nuo 1999 m. rugsėjo 30 dienos negalėjo būti pateisintas 1997 m. sausio 3 dienos sprendimu, kuriame nebuvo nurodytas kardomosios priemonės taikymo terminas. 1999 m. spalio 25, gruodžio 14 ir 24 dienos sprendimai taip pat nepateisino besitęsiančio jo suėmimo. Pareiškėjas teigia, kad tai, kad teismai darė nuorodą į nusikaltimus, dėl kurių jam galėjo būti, bet šiuo požiūriu reikšmingu metu nebuvo pateikti kaltinimai, tik parodo savavališką jų sprendimų pobūdį. Be to, jo kardomojo kalinimo (suėmimo) terminas pasibaigė 1999 m. gruodžio 25 dieną. Tą faktą, kad jo kardomojo kalinimo (suėmimo) nuo 1999 m. gruodžio 25 dienos nepateisino joks galiojantis sprendimas, patvirtino Vilniaus apygardos teismas, kuris jį paleido 2000 m. vasario 8 dieną. Todėl pareiškėjas teigia, kad jo kardomasis kalinimas (suėmimas) nuo 1999 m. rugsėjo 30 iki 2000 m. vasario 8 dienos neatitiko valstybės vidaus teisės ir Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies.

Pareiškėjas tvirtina, kad dėl minėtų jo kardomojo kalinimo (suėmimo) laikotarpių jis patyrė Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies pažeidimą.

2. Remdamasis Konvencijos 5 straipsnio 3 dalimi pareiškėjas skundžiasi, kad jo kardomasis kalinimas (suėmimas) truko nepagrįstai ilgai.
3. Remdamasis Konvencijos 5 straipsnio 4 dalimi pareiškėjas skundžiasi, kad jis negalėjo pasiekti, kad teismas peržiūrėtų jo suėmimo teisėtumą.

TEISĖ

1. Pareiškėjas skundžiasi remdamasis Konvencijos 5 straipsnio 1 dalimi, kuri, kiek tai šiuo požiūriu reikšminga, skelbia:

„Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą. Niekam laisvė negali būti atimta kitaip, kaip šiais atvejais, ir įstatymo nustatyta tvarka: ...“;

c) kai asmuo teisėtai sulaikomas ar suimamas, kad būtų pristatytas kompetentingai teismo institucijai, pagrįstai įtariant jį padarius nusikaltimą ar kai pagrįstai manoma, jog būtina neleisti padaryti nusikaltimo, arba manoma, jog jis, padaręs tokį nusikaltimą, gali pabėgti; ...“

a) Dėl pareiškėjo skundo, kad jo suėmimas buvo neteisėtas ir nebuvo adekvačios teisinės gynybos priemonės jam ginčyti prieš 1995 m. birželio 20 dieną, t.y. Konvencijos įsigaliojimo Lietuvos atžvilgiu dieną, Teismas pažymi, kad Konvencija taikoma tik faktams, atsiradusiems po jos įsigaliojimo kiekvienos Susitariančiosios Šalies atžvilgiu. Iš to seka, kad Teismo kompetencija *ratione temporis* neapima šios pareiškimo dalies (žr., *mutatis mutandis*, *Valašinas v. Lithuania* (dec.), no. 44558/98, 2000-03-14). Todėl ji yra nesuderinama su Konvencijos nuostatomis 35 straipsnio 3 dalies prasme ir turi būti atmesta pagal Konvencijos 35 straipsnio 4 dalį.

b) Dėl pareiškėjo skundo pagal Konvencijos 5 straipsnio 1 dalį dėl jo suėmimo nuo 1995 m. birželio 20 iki 1996 m. rugsėjo 21 dienos Teismas pažymi, kad 1995 m. kovo 20 dieną Generalinis prokuroras nenurodydamas termino sankcionavo pareiškėjo kardomąjį kalinimą (suėmimą), kad nuo 1995 m. gegužės 18 iki 1996 m. rugpjūčio 21 dienos pareiškėjo suėmimo terminą Generalinis prokuroras pratęsavo kas du mėnesius ir kad 1996 m. rugpjūčio 20 dieną Vilniaus apygardos teismas pratęsė pareiškėjo suėmimo terminą iki 1996 m. rugsėjo 21 dienos.

Teismas primena, kad 5 straipsnio 1 dalis reikalauja, kad bet kuris kalinimo laikotarpis atitiktų valstybės vidaus teisės reikalavimus ir nebūtų savavališkas (žr. *Jėčius v. Lithuania*, no. 34578/97, 2000-07-31, § 56).

Neginčijama tai, kad prokurorai ir apygardos teismas buvo kompetentingi spręsti dėl pareiškėjo suėmimo nuo 1995 m. birželio 20 iki 1996 m. rugsėjo 21 dienos, šiuo klausimu priimdami tinkamą sprendimą (tuo metu galioję Baudžiamojo proceso kodekso 10, 104 ir 106 straipsniai ir 1996 m. birželio 21 dienos Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymas (Nr. I-1347)), ir šį laikotarpį apėmė galiojantys sprendimai, sankcionuojantys pareiškėjo kardomąjį kalinimą (suėmimą). Tai, kad valdžios institucijos nepateikė įkalinimo įstaigos administracijai kai kurių sprendimų kopijų, nepaveikė jų teisėtumo valstybės vidaus teisės prasme. Taigi pareiškėjo suėmimas šiuo laikotarpiu atitiko valstybės vidaus teisės reikalavimus, kaip reikalauja Konvencijos 5 straipsnio 1 dalis.

Be to, Teismas pripažįsta, kad pareiškėjo kalinimas tuo metu negalėjo būti laikomas savavališku, kadangi prokurorai ir teismas grindė savo sprendimus įtarimu, kad pareiškėjas padarė įvairius su apgaule susijusius nusikaltimus. Nors įkalinimo įstaigos administracija negavo kai kurių sprendimų dėl kardomosios priemonės kopijų, bet jas gavo pareiškėjas ir jo atstovas. Jeigu kuriuo nors iš šių sprendimų būtų buvę nutarta pareiškėją paleisti, atstovas būtų galėjęs to sprendimo kopiją įteikti įkalinimo įstaigos administracijai, kad ši jį įvykdytų. Todėl Teismas laiko, kad, nors tai, kad valstybės valdžios institucijos nepateikė įkalinimo įstaigos administracijai sprendimų kopijų, kelia apgailėstą, tačiau toks nepateikimas netapo savavališko kalinimo priežastimi ir nepaveikė kalinimo teisėtumo.

Todėl pareiškėjo suėmimas nuo 1995 m. birželio 20 iki 1996 m. rugsėjo 21 dienos buvo „teisėtas“ Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies prasme.

Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis yra aiškiai nepagrįsta ir turi būti atmesta pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 ir 4 dalis.

c) Toliau pareiškėjas, remdamasis 5 straipsnio 1 dalimi, skundžiasi, kad nuo 1996 m. rugsėjo 21 iki 1997 m. sausio 3 dienos nebuvo formalios teismo nutarties dėl jo suėmimo, pasibaigus 1996 m. rugpjūčio 20 dieną nustatytam terminui.

Anot Vyriausybės, pareiškėjo kardomąjį kalinimą (suėmimą) šiuo laikotarpiu pateisino įtarimas, kad jis padarė nusikaltimą, pareiškėjo ir kitų kaltinamųjų susipažinimas su bylos medžiaga pagal ankstesnę Baudžiamojo proceso kodekso 226 straipsnio 6 dalį ir tas faktas, kad byla buvo perduota Kauno miesto apylinkės teismui.

Pareiškėjas teigia, kad nė viena iš Vyriausybės nurodytų aplinkybių šiuo laikotarpiu negalėjo atstoti galiojančios nutarties dėl suėmimo, ir tuo buvo pažeisti valstybės vidaus teisės reikalavimai bei Konvencijos 5 straipsnio 1 dalis.

Teismas išnagrinėjo šalių pastabas dėl šio bylos aspekto. Jis mano, kad ši pareiškimo dalis kelia sudėtingus faktų ir teisės klausimus, kurių išsprendimas turėtų priklausyti nuo bylos esmės nagrinėjimo. Todėl ji negali būti laikoma aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Joks kitas pagrindas paskelbti ją nepriimtina nėra nustatytas.

d) Remdamasis 5 straipsnio 1 dalimi pareiškėjas taip pat skundžiasi, kad 1997 m. sausio 3 dieną Kauno miesto apylinkės teismas suklydo valstybės vidaus teisės prasme, kai nusprendė, kad jo kardomasis kalinimas (suėmimas) „paliekamas nepakeistas“. Pareiškėjo nuomone, jo kardomojo kalinimo (suėmimo) terminas

pasibaigė 1996 m. rugsėjo 21 dieną, ir apylinkės teismas turėjo paskirti naują kardomąją priemonę. Todėl jo suėmimas nuo 1997 m. sausio 3 iki gegužės 23 dienos Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies prasme pažeidė valstybės vidaus teisės nustatytą tvarką.

Vyriausybė teigia, kad 1997 m. sausio 3 dienos sprendimu apylinkės teismas sankcionavo pareiškėjo kardomąjį kalinimą (suėmimą) pagal valstybės vidaus teisės reikalavimus.

Teismas primena anksčiau cituotą sprendimą byloje *Jėčius prieš Lietuvą* (loc. cit. §§ 65–70), kuriame jis nustatė, kad valstybės vidaus teismo sprendimas, skelbiantis, kad kardomasis kalinimas (suėmimas) „paliekamas nepakeistas“, savaiame nepadaro suėmimo neteisėto pagal valstybės vidaus teisę, o paskesnio suėmimo – neteisėto Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies prasme. Teismas neranda priežasčių šioje byloje padaryti kitokią išvadą.

Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis yra aiškiai nepagrįsta ir turi būti atmesta pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 ir 4 dalis.

e) Dėl pareiškėjo skundo pagal Konvencijos 5 straipsnio 1 dalį dėl jo suėmimo nuo 1997 m. gegužės 23 iki rugsėjo 23 dienos Teismas pastebi, kad šį laikotarpį apėmė 1997 m. gegužės 23 dienos teismo nutartis dėl suėmimo, kuri atitiko valstybės vidaus teisę ir Konvenciją.

Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis yra aiškiai nepagrįsta ir turi būti atmesta pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 ir 4 dalis.

f) Taip pat pareiškėjas skundžiasi, kad jo kardomasis kalinimas (suėmimas) nuo 1997 m. rugsėjo 23 iki 1998 m. spalio 15 dienos pažeidė 5 straipsnio 1 dalį, kadangi nebuvo galiojančios teismo nutarties ar kito teisėto pagrindo jo kardomajam kalinimui (suėmimui) pateisinti.

Vyriausybė teigia, kad pareiškėjas neišnaudojo vidaus teisinės gynybos priemonių, kadangi jis neapskundė 1997 m. gegužės 23 dienos nutarties. Taip pat Vyriausybė teigia, kad Apeliacinio teismo 1998 m. sausio 29 dienos sprendimas, kuriuo buvo atnaujintas 1997 m. sausio 3 dienos suėmimo nutarties galiojimas, ir 1998 m. gegužės 4 ir 14 bei rugsėjo 10 dienos pirmosios instancijos sprendimai, kuriais buvo atmesti pareiškėjo prašymai jį paleisti, valstybės vidaus baudžiamojo proceso prasme buvo galiojančios nutartys jo kardomajam kalinimui (suėmimui) pateisinti. Vyriausybė teigia, kad dėl šių priežasčių pareiškėjo kardomasis kalinimas (suėmimas) šioje stadijoje atitiko Konvencijos 5 straipsnio 1 dalį.

Pareiškėjas teigia, kad jo suėmimo, paskirto 1997 m. gegužės 23 dieną, terminas pasibaigė 1997 m. rugsėjo 23 dieną ir po to nebuvo galiojančios pagal valstybės vidaus teisę nutarties ar kito teisėto pagrindo jo kardomajam kalinimui (suėmimui) pateisinti Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies prasme. Konkrečiai Apeliacinis teismas nebuvo kompetentingas nuspręsti dėl jo kardomojo kalinimo (suėmimo) kasacine tvarka, kadangi šiuo požiūriu reikšmingu metu nebuvo galimybės skusti tokius sprendimus. Be to, sprendimai atmesti jo prašymus dėl paleidimo nebuvo nutartys, sankcionuojančios jo suėmimą pagal šiuo požiūriu reikšmingus valstybės vidaus teisės reikalavimus.

Dėl Vyriausybės teiginio, kad nebuvo išnaudotos vidaus teisinės gynybos priemonės, Teismas pastebi, kad įstatyme (Baudžiamojo proceso kodekso 372 straipsnio 4 dalyje) numatytas draudimas (galiojęs iki 1999 m. sausio 1 dienos), atėmęs iš suimtojo teisę apskusti sprendimus, kuriais pratęsiamas suėmimo terminas (žr. panašią situaciją Konvencijos 5 straipsnio 4 dalies kontekste minėtame sprendime byloje *Grauslys v. Lithuania*, loc. cit. §§ 51–55). Todėl Vyriausybės prieštaravimas negali būti priimtas.

Teismas išnagrinėjo kitas šalių pastabas dėl šio bylos aspekto. Jis mano, kad ši pareiškimo dalis kelia sudėtingus faktų ir teisės klausimus, kurių išsprendimas turėtų priklausyti nuo bylos esmės nagrinėjimo. Todėl ji negali būti laikoma aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Joks kitas pagrindas paskelbti ją nepriimtina nėra nustatytas.

g) Remdamasis 5 straipsnio 1 dalimi pareiškėjas galiausiai skundžiasi, kad jo suėmimas nuo 1999 m. rugsėjo 30 iki 2000 m. vasario 8 dienos buvo neteisėtas ir savavališkas.

Vyriausybė teigia, kad Aukščiausiasis Teismas, 1999 m. rugsėjo 30 dieną panaikindamas nuosprendį pareiškėjui, atkūrė 1997 m. sausio 3 dienos nutarties dėl suėmimo galiojimą. Ši nutartis sudarė teisėtą pareiškėjo kardomojo kalnimo (suėmimo) iki 1999 m. spalio 25 dienos pagrindą. Tą dieną pagal šiuo požiūriu reikšmingus vidaus teisės reikalavimus buvo priimta nauja suėmimo nutartis, pagrįsta įtarimu, kad pareiškėjas padarė nusikaltimą. Pareiškėjo kardomasis kalnimas (suėmimas) buvo toliau sankcionuojamas iki jo paleidimo 2000 m. vasario 8 dieną. Tai, kad šios nutartys vėliau buvo pripažintos iš dalies neteisėtomis, nepažeidė Konvencijos 5 straipsnio 1 dalies.

Atsižvelgdamas į šalių pastabas Teismas pripažįsta, kad ši pareiškimo dalis kelia sudėtingus faktų ir teisės klausimus, kurių išsprendimas turėtų priklausyti nuo bylos esmės nagrinėjimo. Todėl ji negali būti laikoma aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Joks kitas pagrindas paskelbti ją nepriimtina nėra nustatytas.

2. Pareiškėjas taip pat skundžiasi, kad buvo pažeista jo teisė „į bylos nagrinėjimą per įmanomai trumpiausią laiką“, numatyta Konvencijos 5 straipsnio 3 dalyje.

Vyriausybė teigia, kad Teismas yra kompetentingas nagrinėti šį skundą tik laikotarpių nuo 1995 m. birželio 20 (Konvencijos įsigaliojimo Lietuvos atžvilgiu dienos) iki 1998 m. spalio 15 dienos (pirmosios instancijos nuosprendžio dienos) ir nuo 1999 m. rugsėjo 30 (nuosprendžio panaikinimo dienos) iki 2000 m. vasario 8 dienos (pareiškėjo paleidimo). Vyriausybės nuomone, valstybės valdžios institucijos pateikė „reikšmingas ir pakankamas“ pareiškėjo suėmimo per visus šiuos laikotarpius priežastis, konkrečiai slėpimosi ir kliudymo nustatyti tiesą pavojų. Be to, bylos sudėtingumas ir didelis kaltinimų pareiškėjui ir kitiems kaltinamiesiems skaičius buvo natūrali proceso užtrukimo priežastis. Nebuvo atidėliojimo, kuris galėtų būti priskirtas valstybės valdžios institucijoms. Vertinant apskritai, pareiškėjo ikiteisminis kalnimas netruko per ilgai.

Pareiškėjas teigia, kad vien tas faktas, kad prokuratūros institucijos ir žemesnieji teismai tyrė kaltinimus kelerą metų, atskleidžia Konvencijos 5 straipsnio 3 dalies pažeidimą.

Teismas išnagrinėjo šalių pastabas dėl šio bylos aspekto. Jis mano, kad ši pareiškimo dalis kelia sudėtingus faktų ir teisės klausimus, kurių išsprendimas turėtų priklausyti nuo bylos esmės nagrinėjimo. Todėl ji negali būti laikoma aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Joks kitas pagrindas paskelbti ją nepriimtina nėra nustatytas.

3. Galiausiai pareiškėjas teigia, kad buvo pažeista jo teisė „kreiptis į teismą“, kad būtų peržiūrėtas jo kalnimo teisėtumas, kaip numato Konvencijos 5 straipsnio 4 dalis.

Vyriausybė teigia, kad valstybės vidaus teisė suteikė pareiškėjui pakankamai galimybių ginčyti jo kalnimo teisėtumą, būtent pateikti prašymus dėl paleidimo, kuriuos peržiūrėjo valstybės vidaus teismai. Be to, bylą nagrinėjantis teismas daug kartų savo iniciatyva tikrino, ar suėmimas yra taikytinas pareiškėjui, o apeliacinės instancijos teismas išnagrinėjo pareiškėjo skunde dėl nuosprendžio išdėstytus teiginius, kad jo suėmimas buvo neteisėtas, tuo suteikdamas jam Konvencijos 5 straipsnio 4 dalyje numatytas garantijas.

Pareiškėjas teigia, kad jis negalėjo ginčyti jo kardomojo kalnimo (suėmimo) teisėtumo, nes įstatyme buvo numatytas draudimas skųsti teismo sprendimus, kuriais buvo sankcionuotas jo kardomasis kalnimas (suėmimas).

Atsižvelgdamas į šalių pastabas Teismas pripažįsta, kad ši pareiškimo dalis kelia sudėtingus faktų ir teisės klausimus, kurių išsprendimas turėtų priklausyti nuo bylos esmės nagrinėjimo. Todėl ji negali būti laikoma aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Joks kitas pagrindas paskelbti ją nepriimtina nėra nustatytas.

Dėl šių priežasčių Teismas vienbalsiai

SKELBIA NEPRIIMTINAI pareiškėjo skundus pagal Konvencijos 5 straipsnio 1 dalį dėl jo suėmimo iki 1996 m. rugsėjo 21 dienos ir nuo 1997 m. sausio 3 iki rugsėjo 23 dienos;

SKELBIA PRIIMTINA, iš anksto nenusprendamas dėl esmės, likusią pareiškimo dalį.

S. DOLLÉ
Kanclerė

J.-P. COSTA
Pirmininkas